בס"ד

אלול תשע"ז

תכנית הלימודים בתנ"ך חמ"ד לכיתות ז'-י"ב
מחולקת על פי תכני חובה ותכני בחירה
בהתאם לדרישות ההלימה

תוכן

רציונל 1
חטיבת ביניים (כתות ז' – ט') 2
כתה ז' 2
כתה ח' 3
כתה ט' 4
חטיבה עליונה (כתות י' – י"ב) 6
יחידה א' - כתה י' 6
יחידה ב' - כתה י"א 8
יחידה ג' - כתה י"ב 10
יחידת הלימודים המוגברת לחמש יח"ל על פי תכנית ההלימה 12
מבנה ההבחנות ומשקל היחידות על פי תכנית ההלימה 13

רציונל

תכנית הלימודים בתנ"ך, נבנתה בבסיסה על תפיסת **הלימה בין היקף השעות הקיים במערכת ובין התכנים הנלמדים**. לפיכך, מסמך זה אינו מקטין את היקף החומר הנלמד אלא מגדיר את החלוקה בתוך תכנית הלימודים, בין תכני החובה בהיקף של 70% ותכנית הבחירה בהיקף של 30%.

יש לקחת בחשבון כי תכנית הלימודים המחייבת בתנ"ך, בנויה על רצפי ידע וכרונולוגיה שהם בסיס לכל למידה והבנה של תקופת התנ"ך, אישי התנ"ך והמאורעות המתרחשים בו. לפיכך, יש להקפיד ולשמור על הרצף (ברמת בקיאות או השלמת הסיפור, בהתאם ליכולות התלמידים), גם כאשר נבחר לצמצם את התכנים במטרה להעמיק או להרחיב בדרך זו או אחרת.

חטיבת ביניים (כתות ז' – ט')

בחטיבת הביניים תכנית הלימודים בנויה על שעתיים תורה ושעתיים נביא, סה"כ 120 שעות שנתיות.
לפיכך, בנויה תכנית הלימודים על 60 שעות בכל תחום (תורה ונביא) מתוכן 42 שעות (70%) של תוכן מוגדר ועוד 18 שעות (30%) של תוכן לבחירה.

כתה ז'

<u>תורה: בראשית בבקיאות – מסגרת של 70% חובה</u> (42 שיעורים)

הדרישה היא הכרות עם תכני החומש, ברמת בקיאות. על המורים להפעיל שיקול דעת כיצד ילמדו את רצף החומש, ומהם התכנים בהם יבחרו להרחיב את הלימוד.
נדגיש כי יש לסיים את החומש כולו גם אם על חלק מן הפרקים עוברים ברפרוף.

<u>נביאים כתובים: יהושע ואסתר – מסגרת של 70% חובה (42 שיעורים)</u>

יהושע: 38 שיעורים

הכניסה לארץ וכיבושה בידי יהושע ובני ישראל – א- יא.
כיבושי שבט יהודה - יד-טו
ערי מקלט – כ'
המזבח בעבר הירדן - כב
נאומי הסיום של יהושע – כג - כד

אסתר: 4 שיעורים

בבתי ספר המקדישים לתנ"ך שעות נוספות, מומלץ ללמד את כל ספר מלכים א' בבקיאות.

<u>הרחבה – מסגרת של 30% (18 שיעורים)</u>

המלצות:

1. בחירה ללמוד את כל ספר יהושע לעומק.
2. הקצאת זמן ללימוד בדרך החקר והערכה חלופית בתוך ספר יהושע.
3. תוספת של הוראת פרקי תהלים (א', כ"ז, מ"ז, ק"ד, קמ"ה)
4. הרחבה אחרת על פי שיקול דעת בית ספרי.

כתה ח'

<u>תורה: חומש שמות: מסגרת של 70% חובה</u> (42 שיעורים)

הנושא	הפרקים	מספר השיעורים
מבוא לספר		2
השעבוד	א'– ה'	7
מכות מצרים	ו'– י"א	4
יציאת מצרים והנדודים במדבר	י"ב– י"ז	7
מתן תורה	י"ח– כ'	6
פרשת משפטים (מצוות נבחרות לפי שיקול דעת של המורה)	כ"א– כ"ד	6
חטא העגל	ל"ב– ל"ד	6
המשכן (הציווי, כלי המשכן)	כ"ה– ל"א, ל"ה– מ'	3
השראת שכינה במחנה – במשכן	מ'	1

ישנה חשיבות רבה לסיים את החומש על מנת לתת לתלמידים תמונה כוללת רחבה של החומש.

<u>נביאים כתובים: שופטים, רות - מסגרת של 70% חובה</u> (42 שיעורים)

שופטים: 38 שיעורים

חלק א': מבוא לספר שופטים - א-ב

חלק ב': אהוד דבורה וגדעון - ג - ח

חלק ג': יפתח ושמשון - יא- טז

חלק ד': איש הישר בעיניו יעשה: פסל מיכה, פילגש בגבעה יז - כא

רות: 4 שיעורים

בבתי ספר המקדישים לתנ"ך שעות נוספות, מומלץ ללמד את כל ספר מלכים ב' בבקיאות.

<u>הרחבה, מסגרת של 30% בחירה</u> (18 שיעורים)

<u>המלצות:</u>

1. השלמת הוראת כל פרקי חומש שמות
2. הקצאת זמן ללימוד בדרך החקר והערכה חלופית בנושאים מתוך ספר שמות (שעבוד מצרים, מעמד הר סיני, מצוות פרשת משפטים, חטא העגל, המשכן).
3. הקצאת זמן להוראת פרקים נוספים בספר שופטים (למשל סיפור אבימלך ומשל יותם)
4. הוראת פרקי תהלים: ח, ט"ו, פ"ג, קי"ד.
5. הרחבה אחרת על פי שיקול דעת בית ספרי.

כתה ט'

<u>תורה: חומש ויקרא: מסגרת של 70% חובה</u> <u>(42 שיעורים)</u>

החל משנה"ל תשע"ח כל כיתות ט' לומדות את ספר ויקרא.

ישנה חשיבות רבה לסיים את החומש על מנת לתת לתלמידים תמונה כוללת ולא להחסיר אף פרק מתורת ה'.

יש לתכנן מראש את הלמידה בחלוקה המותאמת לנושאים של הפרקים השונים.

<u>נביא: שמואל א': מסגרת של 70% חובה</u> <u>(42 שיעורים)</u>

הנושא	הפרקים	סוג הלימוד	מספר השיעורים
שמואל א'			
הולדת שמואל והפיכתו לנביא	א'– ג':	עיון	7
המלחמה בפלישתים ונפילת ארון ה'	ד'-ז'	בקיאות	4
משפט המלך	ח'	בקיאות	1
משיחת שאול	ט'	עיון	2
ראשית ממלכת שאול	י'– י"ד	בקיאות	4
מלחמת עמלק	ט"ו	עיון	2
משיחת דוד	ט"ז	עיון	2
המלחמה בגלית	י"ז	עיון	2
שאול עוין לדוד	י"ח– כ'	בקיאות	2
כוהני נב ושאול	כ"א- כ"ב	עיון	3
דוד בורח משאול	כ"ג– כ"ד	בקיאות	2
דוד ואביגיל	כ"ה	עיון	2
דוד בורח משאול	כ"ו– כ"ז	בקיאות	2
שאול ובעלת האוב	כ"ח	עיון	2
מלחמת שאול בפלישתים ותוצאותיה	כ"ט– ל"א	בקיאות	2
שמואל ב'			
קינת דוד על שאול ויהונתן	א'	עיון	2
סוף ימי בית שאול	ב'–ד'	בקיאות	3

<u>המלצות הרחבה, מסגרת של 30% בחירה</u> <u>(18 שיעורים)</u>

<u>תורה:</u>

1. השלמת הלימוד של כל פרקי ספר שמות.
2. הרחבת למידה והוראה חלופית בנושאים בספר: שעבוד מצרים, מעמד הר סיני, מצוות פרשת משפטים, חטא העגל, המשכן.

<u>נביא:</u>

3. העמקה בנושאי חתך בספר שמואל א':
   - משילה לירושלים (בשילוב עם הפרקים הראשונים של ספר שמואל ב')
   - מלחמות עם פלישתים
   - מסע ארון ה'
   - נדודי דוד
   - עמלק
   - מה בין שאול לדוד
4. השוואה בין פרקי שמואל ופרקי תהלים בעלי כותרות היסטוריות מקבילות (ג' , ל"ד, נ"א, נ"ז וכדומה)

חטיבה עליונה (כתות י' – י"ב)

תכני הלימוד של כתות י' – י"ב כוללים שלוש יחידות חובה.

יחידה א': פרקי עיון בבמדבר, פרקי עיון בשמואל ב', מלכים א'.

יחידה ב': פרקי עיון בבראשית, פרקי בקיאות במלכים ב', עיון ביונה, פרקי עיון בישעיהו ובתהלים.

יחידה ג': סוגיות לעיון בדברים, פרקי בקיאות במלכים ב', עיון בפרקים בירמיהו, עיון בפרקים ביחזקאל, בקיאות עזרא ונחמיה.

יחידה א' - כתה י'

יחידה זו היא יחידה להוראה והערכה פנימית בית ספרית.

יש לקחת בחשבון כי ככל שתכנית ההוראה – הערכה מרחיבה ומעמיקה, יש צורך לצמצם את היקפי התוכן הנלמד בעיון על מנת לפנות זמן לתהליכים.

ואולם, יש לקחת בחשבון כי התלמידים צריכים להכיר את רצף הסיפורים בחומש במדבר ובנביא ולכן את הפרקים שאינם נלמדים בעיון, יש ללמד בבקיאות בדרך המתאימה לאוכלוסיית הלומדים.

שימו לב כי באתר 'ללמוד וללמד' מופיעות הנחיות לגבי חלופות הערכה לכתות י' על פיהן יש לבנות את תכנית העבודה וההערכה.

תורה:

הנושא	הפרקים	היקף השעות המומלץ
פסח שני	ט'	2
מסע בני ישראל לכיוון ארץ ישראל	ט'-י'	2
תלונות בני ישראל ומינוי הזקנים	י"א	3
דברי מרים ואהרון על משה	י"ב	3
חטא המרגלים	י"ג-י"ד	5
מצוות הפרשת חלה וציצית	ט"ו (פסוקים נבחרים)	2
קרח ועדתו	ט"ז– י"ז	6
פרה אדומה	י"ט	2
מי מריבה ומות אהרון	כ'	3
נחש הנחושת ומלחמת סיחון	כ"א	2
פנחס	כ"ה	2
המפקד השני	כ"ו	1
בנות צלפחד ומינוי יהושע	כ"ז, ל"ו	4
הקרבנות	כ"ח–כ"ט	1
שנים וחצי השבטים	ל"ב	2

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת התנ"ך

נביא:

הנושא	הפרקים	סוג הלימוד	היקף השעות המומלץ
שמואל ב'			
דוד מולך על ישראל	ה'-ו'	עיון	4
מלוכת דוד ומעשה דוד ובת שבע	ז'-י"ד	בקיאות	8
מרד אבשלום	ט"ו– כ'	עיון	8
מפקד העם	כ"ד	עיון	2
מלכים א'			
ימי דוד האחרונים	א'–ב'	בקיאות	2
מלוכת שלמה	ג'	עיון	2
מלכות שלמה בשיאה	ד'-י'	בקיאות	3
פילוג הממלכה	י"א– י"ב	עיון	4
אליהו הנביא	י"ז– י"ט, כ"א	עיון	8
מלכים ב'			
עליית אליהו	א'-ב'	עיון	4

המלצות להרחבה והעמקה:

<u>תורה:</u>

1. מנהיגות בספר במדבר
2. מעבדות לחירות - הגעגועים למצרים
3. תלונות בני ישראל – השוואה בין שמות ובמדבר
4. חטא המרגלים ומשמעותו לדורות
5. החיים במדבר והשפעתם על ישראל (השוואה לספר דברים)

<u>נביא:</u>

6. בין דוד לשלמה
7. ממלכת ישראל וממלכת יהודה
8. בין אליהו לאלישע

יחידה ב' - כתה י"א

פרקי עיון בבראשית, יונה, פרקי בקיאות מלכים ב', פרקי ישעיהו, תהלים.

תורה – פרקים בחומש בראשית

הנושא	הפרקים	היקף השעות
מאדם ועד אברהם		
בריאת העולם	א'– ב'	5
חטא אדם הראשון	ג'	2
קין והבל	ד' (פסוקים א'-ט"ז)	2
מגדל בבל	י"א (פסוקים א'– ט')	1
אברהם ושרה		
לך לך	י"ב	2
ברית בין הבתרים	ט"ו	2
ברית המילה ושינוי השם	י"ז	2
אברהם והמלאכים, משפט סדום	י"ח	3
הולדת יצחק וגירוש ישמעאל	כ"א	2
עקידת יצחק	כ"ב	4
יעקב ועשיו		
הולדת הבנים, הבכורה והברכה	כ"ה (פסוקים י"ט-ל"ד), כ"ז, כ"ח (פסוקים א'-ד')	4
יוסף ואחיו		
חלומות יוסף ומכירתו	ל"ז	3
יהודה ותמר	ל"ח	2
יוסף במצרים	ל"ט	1
יוסף ואחיו	מ"ב– מ"ג	3
נאום יהודה	מ"ד	2
התגלות יוסף לאחיו	מ"ה	2
		42

נביאים וכתובים:

1) **ספר יונה** – (6 שיעורים)
2) **מלכים ב'** - מעוזיה ועד חזקיהו: פרקים ט"ו– כ' בבקיאות (6 שיעורים)
3) **ישעיהו** –שימו לב להבדלים בין תלמידי שלוש יחידות ותלמידי חמש יחידות:

הנושא	**הפרקים**	**תלמידי 3 יח"ל**		**תלמידי 5 יח"ל**	
		פסוקים	**היקף השעות**	**פסוקים**	**היקף השעות**
חזון ישעיהו	א'	כולו	3	כולו	3
חזון הר בית ה'	ב'	א'-ד'	1	כולו	2
משל הכרם	ה'	א'-ז'	2	כולו	2
הקדשת ישעיהו	ו'	כולו	2	כולו	2
ישעיהו ואחז	ז'	-		א'-י"ז	2
מסע סנחריב	י'	ה'- י"ט	1	ה'- ל"ד	2
חזון האחרית	י"א	א'-י'	1	א'-י'	2
מסע הגאולה	ל"ה	כולו	1	כולו	1
השגת קרבת ה'	נ"ח	כולו	2	כולו	2

סוגית רשות: יחידת "בטחון והשתדלות" - הרחבת הלימוד במלכים וישעיהו על ימי חזקיהו. תלמידים שילמדו יחידה זו יוכלו להשיב על שאלה נוספת בבחינה, ובכך להרחיב את הבחירה במבחן.

4) **תהלים**

לתלמידי שלוש יחידות מזמורים: כ"ג, ל', קכ"א, קכ"ו, ק"ל (8 שיעורים)

תוספת לתלמידי חמש יחידות: מזמור ק"ז

יחידה ג' - כתה י"ב

סוגיות בספר דברים, פרקי בקיאות מלכים ב', פרקים בירמיהו, פרקים ביחזקאל, עזרא ונחמיה.

<u>תורה - סוגיות בספר דברים</u>

1) סוגיות חובה:

א. שבחה של ארץ ישראל (6 שיעורים)

ב. הברית (5 שיעורים)

ג. מותו של משה – פרק ל"ד (2 שיעורים)

2) סוגיות בנאום המצוות בהיקף של 8-10 שעות לסוגיה (תלמידי 3 יח"ל ילמדו שתיים מתוך ארבע סוגיות, תלמידי 5 יח"ל ילמדו שלוש מתוך ארבע סוגיות):

א. פתוח תפתח – דיני צדקה

ב. דיני צבא ומלחמה

ג. לא תוכל להתעלם – אחריות ציבורית

ד. הנהגה – מלך שופט כהן ונביא

<u>נביאים וכתובים:</u>

מלכים ב' - ממנשה ועד החורבן: פרקים כ"א– כ"ה בבקיאות (5 שיעורים).

ירמיהו:

הנושא	פרק	היקף השעות
הקדשת ירמיהו	א'	2
נבואת היכל ה' ומשפט ירמיהו	ז', כ"ו	3
היחס לקרבנות	ז'	1
על השעבוד לבבל	כ"ז	2 –רק לתלמידי חמש יחידות
נביאי השקר	כ"ח	2
המגילה וקריעתה ע"י יהויקים	ל"ו	2
קניית השדה מחנמאל	ל"ב	2 –רק לתלמידי חמש יחידות

יחזקאל :

הנושא	פרק	היקף השעות
נבואת הרי ישראל	ל"ו	1
חזון העצמות היבשות	ל"ז	1
חזון איחוד הממלכות	ל"ז	1

<u>כתובים</u>: לימודי בקיאות

1) עזרא: פרקים א'- ג', ד' (פסוקים א'-ה', כ"ד); ה' (פסוקים א'-ב'), ו'–ז' (6 שיעורים)

2) נחמיה: פרקים א'-ה', ו' (פסוק ט"ו), י', י"ב (פסוקים כ"ז-מ"ג), י"ג (פסוקים ו', ט"ו-ל"א) (7 שיעורים) תוספת לתלמידי חמש יחידות: חגי פרקים א'-ב' (2 שיעורים)

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת התנ״ך

יחידת הלימודים המוגברת לחמש יח״ל על פי תכנית ההלימה

יחידות הלימודים המוגברות יתבססו על הוראת נושא חובה ושני נושאים לבחירה.

1) חובה: הגמול – התמודדות אמונית

נושאי בחירה:

2) דמויות מופת (מורה שירצה ללמד את דמויותיהן של רחל ולאה במקום אחת מהדמויות – יפנה לקבלת חומרי הוראה והנחיה לטפת הלפרין מאולפנת עפרה: tafathal@gmail.com)
3) ארבעה נביאים
4) פרשנות רש״י רמב״ן (ניתן ללמד בדרך מקוונת בשילוב עם הוראה בכיתה)
5) 'קום והתהלך'
6) ארץ ישראל במחשבת המקרא

שימו לב: **ניתן לבחור ללמד אחת מיחידות 'קום והתהלך' ו'ארץ ישראל במחשבת המקרא' ולא את שתיהן.**

בית הספר צריך להגיש תכנית עבודה המפרטת את הנושאים שנבחרו ואת דרכי ההערכה למדריך תנ״ך מחוזי, לצורך אישור מפמ״ר.

בית ספר רשאי לבנות נושא **אחד** מבין הנושאים כנושא בית ספרי הבנוי מתוכן אחר, ולהעריך אותו בהערכה בית ספרית, באישור מפמ״ר.

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת התנ"ך

מבנה ההבחנות ומשקל היחידות על פי תכנית ההלימה

תלמידי שלוש יחידות:

היחידה	הכתה בה נלמדת היחידה	תכנית הערכה	משקל היחידה במערך הסופי	סמלי שאלון
יחידה א' (במדבר, שמ"ב, מל"א)	י'	הערכה בית ספרית באמצעות חלופות בהערכה	30%	2383 (מבחן בכתב לנבחני משנה: 2382)
יחידה ב' (בראשית, ישעיהו, מל"ב, יונה, תהלים)	י"א	מבחן חיצוני	35%	2381
יחידה ג' (דברים, ירמיהו, מל"ב, יחזקאל, עזרא ונחמיה)	י"ב	מבחן חיצוני	35%	2371

תלמידי חמש יחידות:

היחידה	הכתה בה נלמדת היחידה	תכנית הערכה	משקל היחידה במערך הסופי	סמלי שאלון
יחידה א' (במדבר, שמ"ב, מל"א)	י'	הערכה בית ספרית באמצעות חלופות בהערכה	20%	2383 (מבחן בכתב לנבחני משנה: 2382)
יחידה ב' (בראשית, ישעיהו, מל"ב, יונה, תהלים)	י"א	בחינה חיצונית	25%	2581
יחידה ג' (דברים, ירמיהו, מל"ב, יחזקאל, עזרא ונחמיה)	י"ב		25%	2571
3 יחידות נושא – בחירה מתוך 6	י' – י"ב	הערכה בית ספרית באמצעות חלופות בהערכה	30%	2583 (מבחן בכתב לנבחני משנה: 2582)